

YU ISSN 0351-2851

ACROCEPHALUS

LETNIK VII
VOLUME VII

ŠTEVILKA 30
NUMBER 30

DECEMBER 1986
DECEMBER 1986

ACROCEPHALUS

Ornitološki suplement Biološkega vestnika.

dvomesečno glasilo Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije,
Jugoslavija

bimonthly journal of Bird watching and bird study association of Slovenia,
Yugoslavia

naslov uredništva
editorial address

61000 Ljubljana, Langusova 10

urednik
editor

Iztok Geister
64202 Naklo, Pokopališka 13
tel. 064 47170

uredniški svet

dr. Matija Gogala, Janez Gregori,
Boris Kryštufek, dr. Sergej D. Matvejev,
Dare Šere, dr. Andrej Župančič

oblikovalec
designer

Iztok Geister

tipkanje
typing

Ivanka Metelko

lektorja

tisk
print

Sitotisk Janja & Andrej Košir
64209 Žabnica, Zgornje Bitnje 277

cena

100 din za številko

DRUŠTVO ZA OPAZOVANJE IN PROUČEVANJE PTIC SLOVENIJE - JUGOSLAVIJA
BIRD WATCHING AND BIRD STUDY ASSOCIATION OF SLOVENIA - YUGOSLAVIA

naslov
address

61000 Ljubljana, Langusova 10

predsednik
president

Rudolf Tekavčič
61351 Brezovia, Poštna 15
tel. 061 653506

podpredsednik
vicepresident

dr. Andrej Župančič
61000 Ljubljana, Veselova 10
tel. 061 216974

tajnik
secretary

Tomi Trilar
64000 Kranj, Pot v Bitnje 12
tel. 064 21806

blagajnik
treasurer

Dare Šere
61000 Ljubljana, Glinškova ploščad 12
tel. 061 348274

žiro račun

50101-678-73884

izvršilni odbor
executive board

Franc Bračko, Janez Gregori, Peter Grošelj
Tomaž Jančar, dr. Sergej D. Matvejev, Slavko
Polak, Borut Štumberger, Rudolf Tekavčič,
Tomi Trilar, Jana Vidic, dr. Andrej Župančič

letna članarina

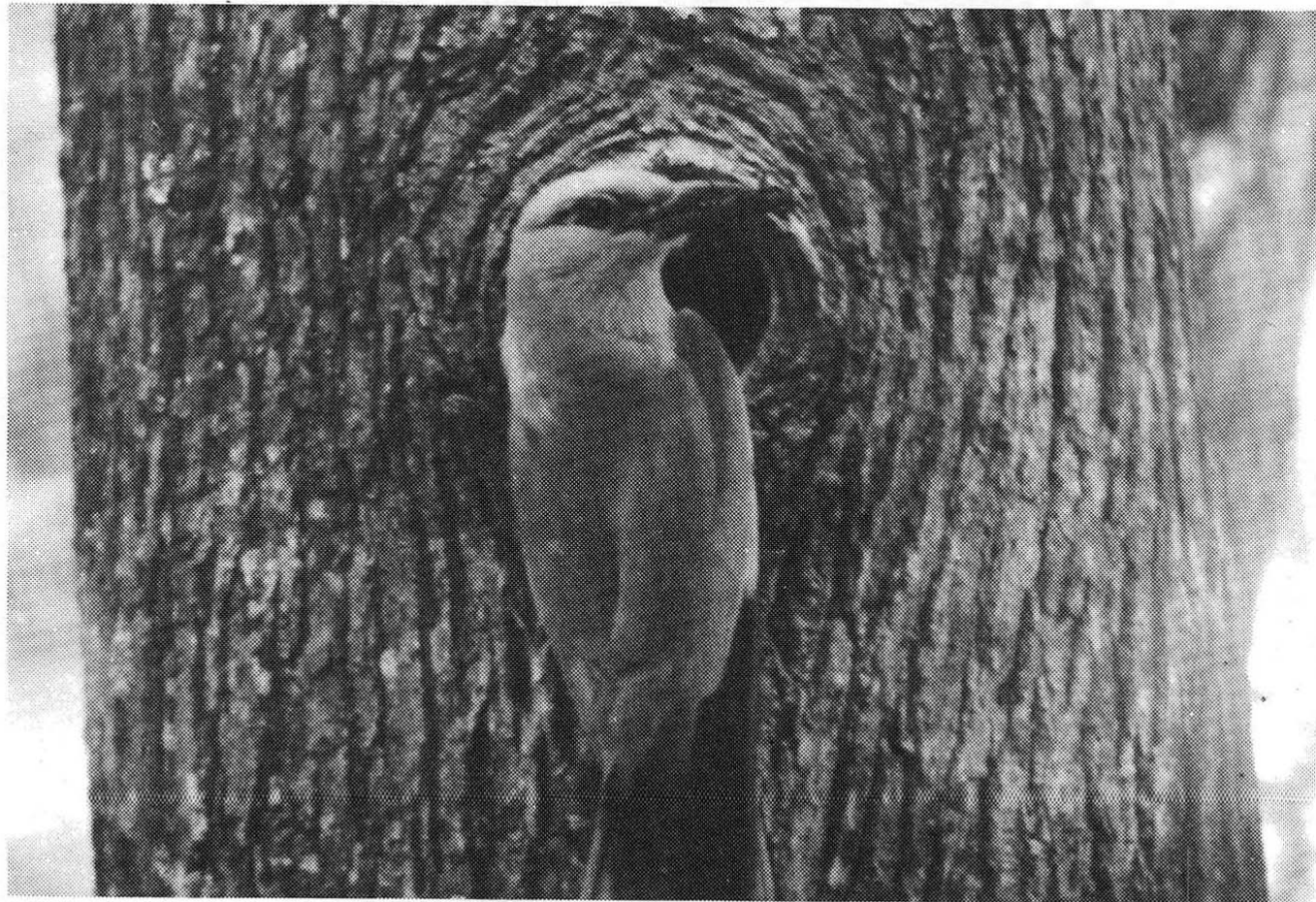
800 din za posameznike (400 din za dijake
in študente) in 2.000 din za ustanove.

Naglo upadanje številčnosti zlatovranke *Coracias garrulus* v Sloveniji

Rapid population decrease of Roller *Coracias garrulus* in Slovenia

Zlatovranka *Coracias garrulus* je kot vsi vpijati živo obarvana azurno modra ptica po velikosti nekoliko manjša od šoje. Raven močan kljun ima kljukasto konico. Na plen preži z izpostavljenega mesta in se kot srakoper spusti nanj. Hrani se z isekti in tudi manjšimi glodalci. Pri nas gnezdi najraje v duplih zelene ali sive žolne. Živi v nižinskem svetu v odprti in vlažni pokrajini s polji in manjšimi svetlimi gozdovi. Zlatovranka naseljuje vzhodno in južno Evropo in vzhodne predele srednje Evrope. Živi tudi v južni Aziji in severozahodni Afriki. V Jugoslaviji je prisotna, vendar ni številna. Skrb vzbujajoče je naglo upadanje populacije v severovzhodni Sloveniji, kjer še edino gnezdi. Po letu 1970 se je njeno število močno zmanjšalo. V nekaterih krajih je praktično ni več. Izsuševanje zamočvirjenih zemljišč, regulacije vodotokov, urbanizacija, nemir in pošastni vplivi pesticidov so glavni vzroki, ki so pripomogli k izumiranju zlatovranke. Stari visokodebelni sadovnjaki, votle vrbe in jelševi logi ob potokih in zamočvirjenih travnikih, kjer je zelo rada gnezdila, so že marsikje preteklost. Tako ji primanjkuje ustreznih gnezdišč in predvsem, virov hrane. Zlatovranka je torej kot mnoge druge ptice postala žrtev sodobnega kmetijstva. Veliko jih propade tudi na selitveni poti v vzhodno Afriko.

O gnezdenju zlatovranke v Sloveniji imamo zelo malo konkretnih podatkov iz minulega obdobja. O. Reiser (1925) v knjigi o ptičih Maribora omenja zlatovranko kot pogosto gnezdilko Slovenskih goric in Ptujškega polja. Posamezni pari so gnezdili celo pod vznožjem Pohorja, v Rušah in na hribovju okoli Framna na nadmorski višini 800 m. V letih 1885–1917 navaja redno gnezditev v Mariboru na Tezmem. To so

8.: Zlatovranka ob gnezdu, Jakobski dol, junij 1985 (F. Bračko)

8.: Roller at nest, Jakobski dol, June 1985 (F. Bračko)

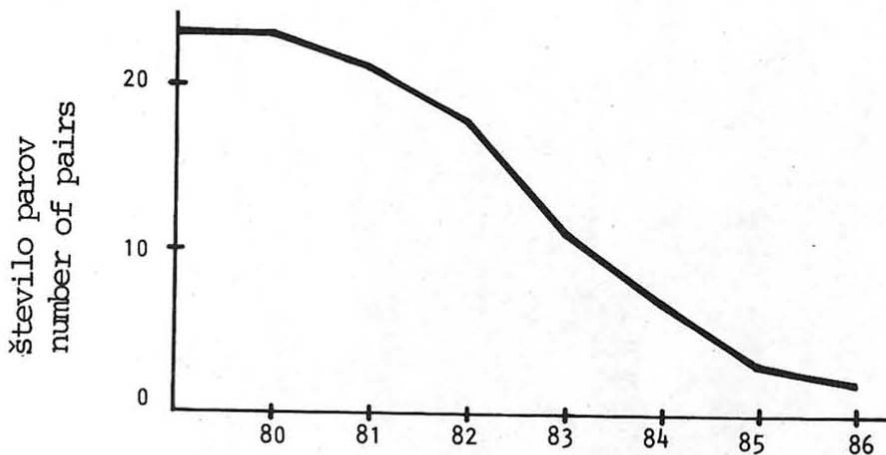

9.: Mladostni primerek zlatovranke,
Jakobski dol, avgust 1986 (F. Bračko)
9.: Juvenile Roller, Jakobski dol, August
1986 (F. Bračko)

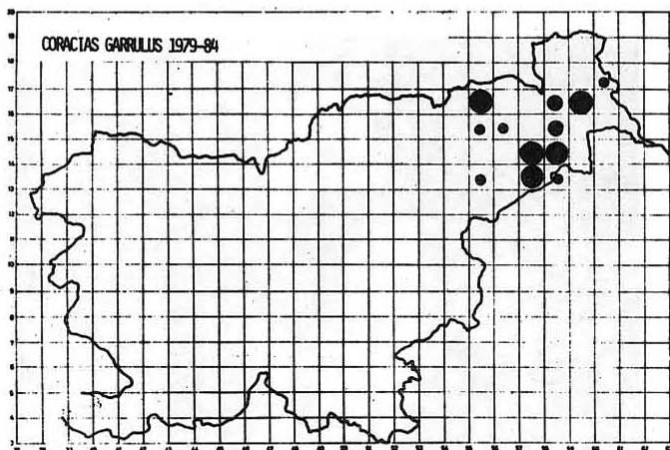
10.: Zlatovranka, Savci, julij 1982
(B. Štumberger)
10.: Roller, Savci, July 1982 (B. Štumberger)

podatki, stari 70 in več let. Danes v teh krajih, razen Slovenskih goric, ne gnezdi nobena več. Redki pari gnezdijo le še v gozdičkih Slovenskih goric, Goriškega ter nekateri v ravnici Prekmurja. Katastrofalno velik številčni upad je v dolinah rek in njih pritokov, Pesnice, Ščavnice in Drave, torej tam, kjer je bila najštevilnejša. Na podlagi opazovanj B. Štumbergerja je v Halozah izginila že po letu 1970. I. Krečič in F. Šušteršič v knjigi Ptice Slovenije (1963) navajata, da zlatovranka pri nas gnezdi v severni Sloveniji od Pragerskega naprej. Zamočvirjeni predeli okoli Pragerskega so danes meliorirani in uničeni v celoti. Z njimi je odšla tudi zlatovranka. Podatkov za Prekmurje nimamo, starejši prebivalci pripovedujejo, da je bila po vojni (1945) "zelena vrana" številna gnezdilka prekmurskih logov. V Apaški dolini ob Muri sem številne speljane mladiče opazoval julija leta 1965, danes tudi tam ne gnezdi več. In prav v omenjenih dolinah so bili izvedeni ogromni posegi v prostor, tako imenovano izboljševanje zemljišč je biološko pestre poplavne travnike in stare loge spremenilo v mrtvo monokulturno stepo.

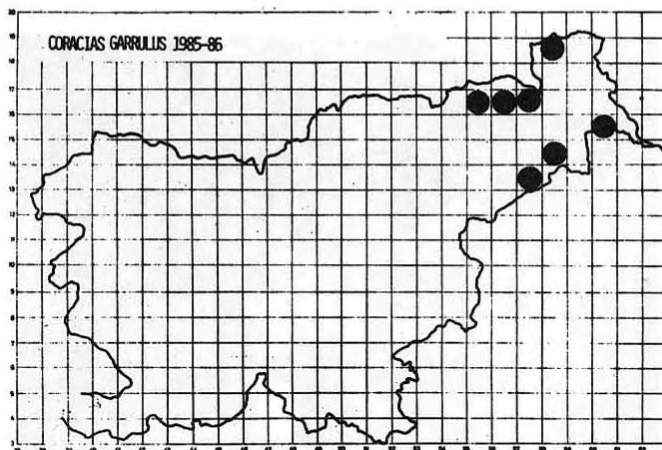

Slika 1: Na diagramu je prikazan padeč populacije zlatovranke v dolini reke Pesnice in potoka Lešnice pri Ormožu v letih 1980-1986 po opravljenih hidromelioracijah (B. Štumberger, še neobjavljeni podatki).

Figure 1: Population decrease of the Roller species in the Pesnica and Lešnica Valleys near Ormož from 1980-86, following ameliorations of the river courses (B. Štumberger, orig.)

Slika 2: Gnezditvena razširjenost zlatovranke v Sloveniji 1979-84 (vir: OAS)
Figure 2: Breeding distribution of Roller in Slovenia 1979-84

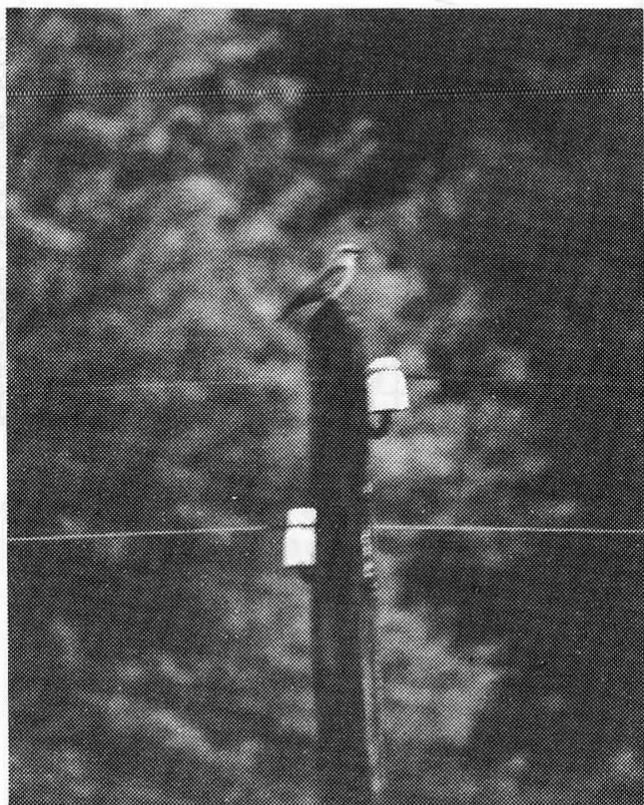

Slika 3: Gnezditvena razširjenost zlatovranke v Sloveniji 1985-86
Figure 3: Breeding distribution of Roller in Slovenia 1985-86

Lokaliteta	datum	nadmorska višina	opaženo	opazovalec
Locality	Date	Above sea level	observed	observer
Sp. Jakobski dol	12.6.1985	263	gnezdo	Bračko
Ihova	16.6.1985	242	1 ad. s hrano v kljunu	Bračko
Negova	16.6.1985	288	3 ad. močno izražanje območnosti	Bračko
Večeslavci na Goričkem	16.6.1985	232	2 ad. s hrano v kljunu	Bračko
Sp. Ivanjci ob Ščavnici	16.6.1985	226	1 ad. s hrano v kljunu	Bračko
Sp. Jakobski dol	21.7.1985	263	2 ad. 2 juv.	Bračko
Hotiza-Prekmurje	24.7.1985	165	1 ad. 1 juv.	Bračko
Sp. Jakobski dol	22.5.1986, 5.7.1986	263, 263	2 ad. gnezdo	Bračko
Gradišča	30.7.1986	313	2 ad.	F. Janžekovič
Savci	31.5.1986	221	1 ad.	B. Štumberger F. Janžekovič

Tabela 1: Seznam opazovanj zlatovranke v Sloveniji v obdobju gnezdenja 1985-86
Table 1: List of observations of Roller in Slovenia in the breeding period 1985-86

Podatkov o gnezdenju v notranjosti Slovenije je zelo malo, zato smemo sklepati, da je tod redka gnezdilka. Dne 4.6.1980 je bil opažen par ob Savi v predelu Roje-Beričevo (šete, *Acrocephalus* št. 13-14). Zadnja leta se posamezni primerki pojavljajo tudi na Ljubljanskem barju, kjer gnezdenje ni izključeno (I. Božič, Ptiči Slovenije). Novejše podatke o gnezdenju in opažanjih v letih 1985/86 navajam tabelarično. V tabeli zajeta meseca junij in julij sta čas nedvomnega. Opažanja v avgustu sem izpustil, ker se takrat že prične jesenski prelet. Iz tabele je razvidno, da je vrhunec gnezdenja v juniju oziroma juliju, ko je večina mladičev že speljanih. V Sloveniji je za ohranitev zlatovranke verjetno zelo malo možnosti.

11.: Zlatovranka, Savci, julij 1982
(B. Štumberger)

10.: Roller, Savci, July 1982 (B. Štumberger)

12.: Zlatovranka ob gnezdu (V. Pfeifer)
12.: Roller at nest (V. Pfeifer)

V krajih, kjer še gnezdi, bi morali sprejeti naravovarstvene ukrepe - prenehanje s hidromelioracijskimi deli, zavarovanje habitata, nameščanje ustreznih gnezdnic in biološko kmetovanje. Menim in bojim se, da bo zlatovranka brez nujnih ukrepov že v kratkem času popolnoma izginila z naših polj in obronkov gozdov. V nekaterih srednjeevropskih državah ne gnezdi več (Švica, ZRN, Danska, Finska, Švedska), drugod pa je postala izredno redka. Pri nas še imamo možnost opazovati posamezne pare v nekaterih krajih SVZ Slovenije in morda še kje, vendar z grenkim spoznanjem, da smo priče izumiranju neke vrste.

SUMMARY

Rollers were even twenty years ago such frequent breeders in the north-eastern Slovenia that only some general data is available in respect of this species. In the last decade, however, its population has decreased so drastically due to the introduction of various modern farming methods (amelioration of river courses, use of pesticides, etc.) that the species has become extremely rare and endangered. We would have to believe in miracles if we would dare to say that the species could still be saved.

LITERATURA

- Reiser O./1925/: Die Vögel von Marburg an der Drau. Graz.
 Matvejev S.D., Vasić V.F. (1973): Aves. Catalogus faunae Jugoslaviae IV/3. SAZU, Ljubljana.
 Peterson R., Mountfort, G., Hollom, P.A.D. (1984): Die Vögel Europas. Verlag Paul Parey, Hamburg und Berlin.
 Šere D. (1982): Ptiči Stožic pri Ljubljani, *Acrocephalus* III, št. 13-14.
 Božič I. (1983): Ptiči Slovenije. Ljubljana.
 I. Krečič/F. Šušteršič (1963): Ptice Slovenije. Ljubljana.

Franc Bračko
62000 Maribor, Gregorčičeva 27

Cerkev – pribežališče za sove? Churches – sanctuaries for owls?

Še sam ne vem zakaj, toda moja predstava sov je že od nekdaj povezana s cerkvami kot njihovimi prebivališči, dasiravno sove v cerkvi še nikoli nisem videl. Ko pa sem se začel nekoliko bolj poglobljeno zanimati za sove sem spoznal, da so prava gnezdišča pravzaprav stara gnezda, trhla, že napol pravljična drevesa, skalne razpoke itd. Toda ta povezava med sovami in cerkvami v meni kljub temu ni splahnela. Zato sem se odločil, da v letu 1986 obiščem vse cerkve na Ljubljanskem barju in pridem stvari vsaj v tem delu Slovenije do dna.

Ideja je eno, realizacija pa na žalost drugo. Z župnikom župnije Preserje nekako nisem našel skupne besede, tako da so ostale cerkve od Podpeči do Borovnice nepregledane. Po drugi strani pa sem v Iški župniji lahko pregledal vse cerkve do Visokega, ki je od barja oddaljeno že slabe pol ure vožnje z avtom.

Z iskanjem sem začel, kakor je razvidno tudi iz seznama, prvega aprila, v zadnji cerkvi pa sem bil 28. aprila. V teh 28 dneh sem pregledal vsega 26 cerkev. Pri tem sem se osredotočil le na zgornje, zapuščene (ponekod niti niso tako zanemarjeni in pozabljeni) prostore cerkev. To so podstrešja nad ladjami, zvoniki in strehe oz. konice nad zvoniki. V nekaterih cerkvah je bil zelo otežkočen dostop do podstrešja (možen le z lestvijo in z odkrivanjem strehe), tako da le-teh nisem pregledal na cerkvi v Mali Ligojni, v Tomišlju in na Visokem.

Rezultati pa... V nobeni od 26 cerkev nisem našel sove. Le v treh sem nalezl na sledove - na izbljuvke, ki pa zanesljivo niso bili iz leta 86. Zanimivo je tudi, da domačini, ki živijo ob cerkvah, v večini primerov niso vedeli povedati, kdaj so nazadnje videli ali slišali v njihovi cerkvi sovo. Izjema je le cerkev v Kremenici. Tu so po besedah mežnarja do pred dvema letoma sove še gnezdile, leto kasneje pa jih je pregnala zima. Za cerkev na Sarskem

in na Visokem od domačinov nisem dobil informacij.

O verodostojnosti in teži tovrstnih podatkov so mnenja različna, zato rej svojega ne bom vsiljeval. Napišem pa le, da domačini okoli cerkev, v katerih sem našel izbljuvke (ki so bili stari največ dve ali tri leta), niso v teh letih opazili nobenih sov. Vedeli so, da so nekoč bile, ali pa še to ne.

Tudi drugih ptičjih vrst sem pričakoval več. Verjetno bi jih tudi bilo, ko bi stikal kakšen mesec ali dva kasneje. Tako pa so v tem obdobju tu gnezdile le golobi in kavke. Sicer pa po pripovedovanju domačinov kaj dosti več pernatega tudi ni v njihovih cerkvah.

O vzrokih zakaj je situacija takšna, žal ne morem napisati kaj dosti. Za takšno stvar bi potreboval najmanj še podatke o gnezdilcih v cerkvah pred desetimi, dvajsetimi leti, katerih pa nisem dobil, ker verjetno niti ne obstajajo.

V splošnem lahko napišem naslednje. Večina cerkev je dobro vzdrževana in redno čiščenih, kar je gotovo v prid ljudem, manj pa ostalim uporabnikom teh prostorov. Naketere imajo celo žičnate mreže na večjih odprtinah, ki pticam onemogočajo vstop. Kot drugo pa se tu gotovo kaže tudi splošen trend nižanja števila osebkov vrst, ki se težko tako hitro prilagajajo spremembam, kot jih narekuje človek.

Ob koncu naj se zahvalim za pomoč župnikom iz župnij Vrhnika, Notranje gorice, Brezovica, Tomišelj in Ig. Zahvala gre tudi tov. Šeretu, ki mi je pomagal iskati stare podatke o sovah v cerkvah.

SEZNAJ PREGLEDANIH CERKEV V LETU 1986

- Vrhnika (1.4.1986) št.-I
-cerkev nedavno prenovljena, na linah mreže
- Sveta trojica (1.4.1986) št.-II.
-v zvoniku in na podstrešju kavka-znaša gnezdo
-mežnarica se ne spomni, da bi kdaj tu gnezdile sove
- Sinja gorica (1.4.1986) št.-III
-okno v zvoniku odprto
-mežnar pravi, da so včasih tu gnezdile postovke, lani pa kavke. Za sove ne ve nič
- Blatna brezovica (2.4.1986) št.-IV
-cerkev odprta
-mežnarica se spomni le postovk, ki so včasih gnezdile tu
- Verd (2.4.1986) št.-V
-cerkev odprta
-v konici zvonika netopir
-mežnar pravi da sov tu že dolgo ni več
- Stara Vrhnika (2.4.1986) št.-VI
-cerkev ima dosti odprtih
- Velika Ligojna (4.4.1986) št.-VII
-cerkev odprta
- Mala Ligojna (4.4.1986) št.-VIII
-cerkev odprta
-okoli zvonov leta šmarnica
-v konici zvonika netopir
-do podstrešja ne pridem
- Ig (8.4.1986) št.-IX
-v zvoniku kavka-znaša gnezdo
-na podstrešju golobi-gnezda z jajci
-na podstrešju netopirji
- Kremenica (8.4.1986) št.-X
-cerkev odprta
-mežnar pravi, da so sove gnezdile vsako leto, lani pa jih je pobrala zima. Letos jih je menda zopet slišal okoli zvonika
-v cerkvi ni niti izbljuvkov
-v konici zvonika netopir
- Dobravica (8.4.1986) št.-XI
-v zvoniku in na podstrešju so izbljuvki, a so stari (izsušeni, tako da razpadajo v rokah). V zvoniku tudi še nekaj puha in perja
- Visoko (10.4.1986) št.-XII
-cerkev odprta (nadmorska višina okoli 600 m)
-do podstrešja ne pridem
- Golo (10.4.1986) št.-XIII
-line na zvonike zaprte
-v zvoniku staro gnezdo tipa pastirice
- Sarsko (10.4.1986) št.-XIV
-v zvoniku nekaj starih izbljuvkov in nekaj puha, podstrešje prazno
-po celi cerkvi veliko iztrebkov nekega sesalca
- Tomišelj (10.4.1986) št.-XV
-cerkev razsvetljena z elektriko v vsakem vogalu
-do podstrešja ne pridem
- Strahomer (10.4.1986) št.-XVI
-cerkev odprta
-mežnar pravi, da so sove za cerkvijo v gozdu
- Podkraj (10.4.1986) št.-XVII
-cerkev odprta
-pod strešno kritino vrabci-znašajo gnezda
-mežnar pravi, da so do pred 15 let tu gnezdile postovke
- Brezovica (17.4.1986) št.-XVIII
-cerkev odprta
-pod ostrešjem vrabci
- Dragomer (17.4.1986) št.-XIX
-cerkev odprta
-nekaj starih vej, ki so bile včasih verjetno del gnezda
- Log (17.4.1986) št.-XX
-cerkev ima odprto eno okno
- Notranje gorice (17.4.1986) št.-XXI
-cerkev dobro obnovljena in dobro vzdrževana
- Vnanje gorice (17.4.1986) št.-XXII
-v zvoniku in na podstrešju nič
-v konici zvonika stari izbljuvki
- Matena (28.4.1986) št.-XXIII
-v zvoniku dve gnezdi golobov z mladiči
-pod ostrešjem vrabci
- Iška vas (28.4.1986) št.-XXIV
-v zvoniku dve stari gnezdi tipa pastirice
-v zvoniku razbito golobje jajce
- Cerkev pri Iškem vintgarju (28.4.1986) št.-XXV
-cerkev odprta
- Pijava gorica (28.4.1986) št.-XXVI
-cerkev odprta

SUMMARY

In April 1986 the author examined 26 churches in the area of Ljubljansko barje (Moor) in order to establish how many owls breed there. He found no breeding owls in them, but he discovered, in three different churches, some pellets which were, however, not from the current year. The article is supplemented by the report on a survey carried out in 1977, by which Iztok Geister tried to establish the number of breeders in church buildings throughout Slovenia. Although he had handed out questionnaires to 675 various priests, he received only 84 answers, and even those of almost no value at all.

Tome Davorin
61000 Ljubljana, Jamova 66

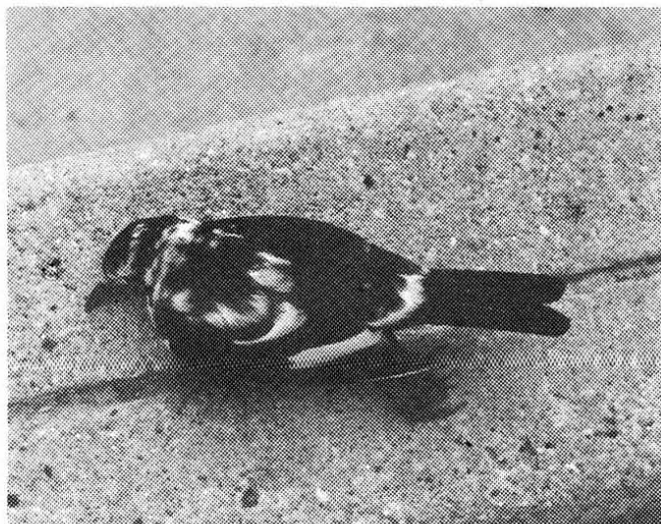
nadlegovanja odgovorili kar takoj, ko so prejeli vprašanja (v marcu), namesto da bi z odgovorom počakali do konca gnezditvenega obdobja.

O sovah sem zbral 21 podatkov: lesna sova (3), čuk (9), pegasta sova (2), veliki skovik (1) in "sove" (3).

Povedano docela potrjuje dokaj klavrno sliko o pogostosti sov v cerkvah, kakor ta izhaja iz Tometove raziskave. Primerjava je zanimiva zaradi časovne razmaknjenosti, zasedenost pa kljub nič manjši radovednosti ni nič večja kot pred 10 leti. Izziv bo seveda ostal, najbrž vse dotlej, dokler bodo po naših holmih stali božji hrami, čeravno v tem prelomnem trenutku le malokdo verjame, da se bodo še kdaj vrnil tisti "dobri stari časi južne postovke", ki je, kot je znano, še pred nekaj desetletji gnezдила po cerkvah kar v kolonijah. Iztok Geister, 64202 Naklo, Pokopališka 13

Skrivnostna fotografija Mystery photograph

V prejšnji številki objavljeni posnetek nimfice *Nymphis hollandicus* je marca 1986 v Ankaranu napravil Miran Gjerkeš. Ta vrsta avstralske papige je med gojitelji zelo priljubljena. Nimfica je bila ob opazovanju zaupljiva, negibno je čemela v hrastu in se občasno oglašala. Ne kod ne kam, je let neznan. Urednik

DODATEK

Naj temu zanimivemu zapisu dodam še svojo izkušnjo s popisovanjem cerkvenih gnezdik. Leta 1977 sem preko Zavoda SRS za spomeniško varstvo izvedel anketo o gnezdkah na cerkvenih objektih. Vprašalniki so bili razposlani na 675 župnijskih naslovov (kolikor je župnijskih cerkva v Sloveniji, odgovori pa naj bi se nanašali tudi na podružnične cerkve). Odgovorilo je 84 anketirancev ali 12,4%. Vprašalnik je poleg splošnih podatkov ločeval vrsto objekta na cerkev, župnišče in znamenje ali kapelico s podrobnejšim opisom objekta. Sistematski del je predvideval postovke, sove, hudournike, lastovke, kavke in druge ptice, netopirje in žuželke, ločeno na stalno in občasno pojavljanje. Gnezdilke v letu 1977 je bilo potrebno navesti vrstno. Na koncu je bilo mogoče podrobno opisati posamično gnezditev.

Izkazalo se je, da župniki slabo poznajo ptice, nekateri pa so zaradi pomanjkanja časa ali nejevolje zaradi

Prenočevanje mlinarčka
***Sylvia curruca* v vrbovju**
Nighting of Lesser Whitethroat
***Sylvia curruca* in willow bushes**

Dne 15.4.1986 popoldne sem bil ob Savi v Stožicah, kjer je sodelavec Prirodoslovnega muzeja Slovenije P. Černe lovil in obročkah ptiče. Povedal mi je, da je že prejšnji večer v vrbovem grmu zraven avtomobila prenočeval mlinarček *Sylvia curruca*. Zato sem se odločil, da bom počakal na tem mestu do mraka, da si ta primer поблиže ogledam. Preden se je spustil mrak (bil je še dan), sem opazil, da je mlinarček že v svojem grmu. Počakal sem, da se je zmračilo in približal sem se že spečemu mlinarčku. Na prvi pogled se mi je zdela speča kepica prevelika za mlinarčka. Ko sem opazoval spečega ptiča iz razdalje enega metra, se je prebudil. Takrat pa je bilo presenečenje popolno. V eni speči "kepici" sta bila dva mlinarčka, zato se mi je zdela kepica prevelika za dva.

Naslednji dan 16.4. sem se zvečer napotil s fotoaparatom v Stožice z namenom, da bi uspel ta prizor tudi fotografirati. Res je, da nisem uspel fotografirati speše kepice, ker sta bila oba mlinarčka zelo občutljiva na vsak šum. Ko sem ju opazoval z razdalje enega metra, sta me dremajoč opazovala. Zanimivo je, da ju ni motila svetloba moje čelne baterije, niti svetloba bliskavice. Na taki razdalji sem opazil, da sta oba ptička že zaznamovana z obročki. Z razdalje enega metra sem fotografiral s 135 mm teleobjektivom-bliskavico in 27 DIN-skim črno belim filmom. Ko sem se mogoče malo preveč približal ali pa sem po nerodnosti napravil nepotreben gib ali šum, sta zletela v noč. Bil sem zadovoljen, ker mi je uspelo ta prizor fotografirati, razmišljal pa sem, kam sta odletela. Vzel sem čelno baterijo in se napotil pogledat v ostalo grmovje. Čeprav je bila noč, poznam na tem mestu grmovje kot podnevi. Spomnil sem se, da je v bližini podobno vrbovje. Ko sem z lučjo osvetlil veje ob deblu, sem zagledal oba mlinarčka, ki sta bila tesno stisnjena drug do drugem. Tako mi je tudi na tem mestu uspelo napraviti nekaj posnetkov. Ko sem se poskušal previdno oddaljiti od vrbovega grma, se je sprožila veja in mlinarčka sta že drugič zletela v noč. Kaže, da jima

ta nočna selitev ni bila kaj preveč po godu, saj sta se v letu oglašala s svojim značilnim "čk, čk, čk, čk". Ko se je vse pomirilo, sem šel seveda spet k vrbovem grmu, kjer sta prenočevala prvotno. Zagledal sem oba mlinarčka v istem vrbovem grmu in celo na isti veji. To pomeni, da sta se v temi zelo dobro znašla in da ju ni motila moja prisotnost niti prisotnost fotoaparata z bliskavico.

Mlinarčka sta bila na prenočevanju opazovana 14.4.1986 zvečer. Vsak dan sta se v mraku, včasih pa kar pri belem dnevu napotila spat v isto vrbovo grmovje in celo na isto vejico. Zadnjič sta bila opazovana na prenočevanju z 21. na 22.4.86. S posebnim namenom sem šel tudi 22.4. zvečer na obe mesti, vendar mlinarčkov ni bilo več. Po pripovedovanju P. Černeta sta se mlinarčka tudi parila. Zato je bil že skrajni čas, da sta odletela proti svojemu gnezdišču.

13., 14.: Par mlinarčkov med prenočevanjem v vrbovju (D. Šere)
 13., 14.: Pair of Whitethroat nighting together in willow bush (D. Šere)

Sestoj gnezdilke v sadovnjaku v Morju pri Framu

Community of breeders in an orchard at Morje near Fram

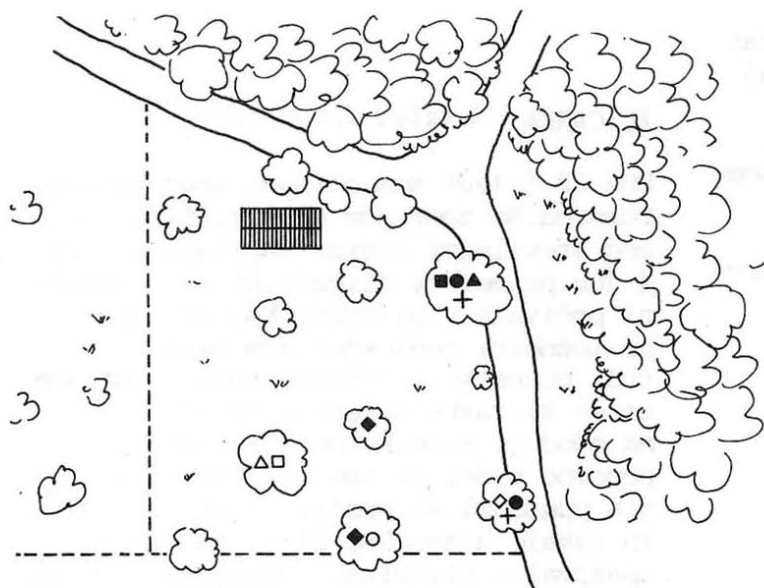
Na obronkih Pohorja leži vas Morje (pri Framu), znana tudi kot rojstni kraj čebelarja in znanstvenika Priola. V Morju je sadovnjak (1200 m²), v katerem sem se bolj intenzivno posvetil opazovanju ptic. Opazil sem, da so ptice gnezdile samo na večjih starejših in gosto z vejami prepletenih drevesih. Takšnih dreves je vse manj. Vedno bolj se uveljavljajo sadovnjaki z nizkim in pritlikavim sadnim drevjem, ki ga vsako leto še obrezujejo in škropijo z različnimi strupi. Seveda v takih sadovnjakih (plantažah) ne bomo našli ptic gnezdilke.

Sadnega drevja ne škropim niti obrezujem - kar je v nasprotju s sodobnim sadjarstvom. Travo kosim dvakrat letno, izvajam samo bio-vrtnarjenje. Sadovnjak kar kipi od življenja. Narava sama uravnava ravnotežje v sadovnjaku. Pomemben delež pri tem imajo tudi ptice, ki so v njem redne gnezdilke od 1978. do 1986. leta. V tem obdobju je gnezdilo 9 vrst ptic gnezdilke, ki so imele vsako leto zarod ali dva. Občasni gostje pa so še druge ptice (rjavi srakoper, belovrati muhar, šmarnica, taščica, ščinkavec, siva vrana, sraka...), ki si tudi tukaj iščejo hrano.

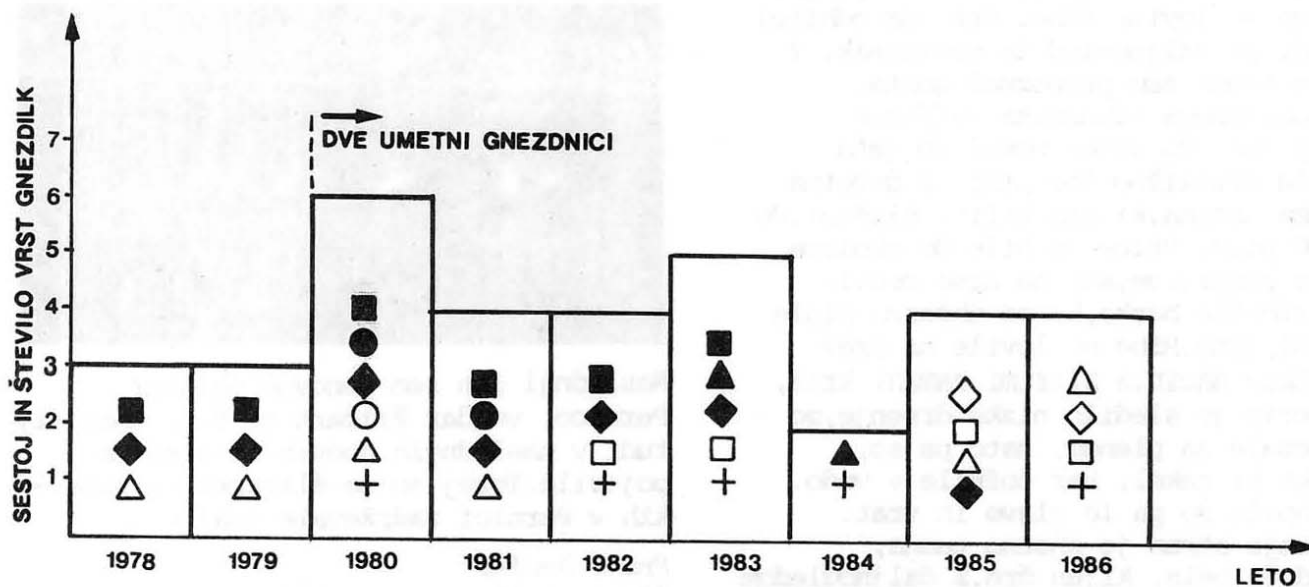
Opazovati ptice, kako skrbno vzrede svoj zarod, lovijo žuželke, iščejo gosonice, prepevajo, je pravo doživetje za vsakogar, ki jim vsaj malo prisluhne.

Beno Dovečar

62311 Hoče, Novo naselje 10

- *Upupa epops*
- *Parus major*
- ▲ *Passer domesticus*
- + *Parus caeruleus*
- ◆ *Sturnus vulgaris*
- *Dendrocopos major*
- △ *Turdus merula*
- *Sylvia atricapilla*
- ◇ *Phoenicurus phoenicurus*

9 - LETNA POPULACIJA GNEZDILK V SADOVNJAKU (1,2 a) V MORJU (PRI FRAMU)

Iz ornitološke beležnice From the ornithological notebook

ČRNOKLJUNI VIHARNIK *Puffinus puffinus*

Dne 13.9.1986 sem se odzval povabilu sošolca, naj se udeležim ribolova - trnkarjenja. Že zjutraj sva odbrnela s čolnom iz Izolske luke proti Piranu. Ustavila sva se v višini Belih skal (slabe pol poti med Izolo in Piranom) 500 metrov od obale. Oddaljenost od obale ni povsem zanesljiva, saj nisem navajen ocenjevanja razdalij na morju, kjer ni nobenih vmesnih opornih točk. V tem dnevu sva nekajkrat opazila skupino črnokljunih viharikov, ki so se mešali med prav tako prisotne srebrne galebe. Nekajkrat so se tudi ustavili dokaj blizu najinega plovila. Jata viharikov je štela največ (50) petdeset osebkov.

Glede na to, da sva jih videla večkrat v tem dnevu in da so bili vedno dokaj oddaljeni od obale, torej od tam težko opazni, se postavlja vprašanje, ali so ti ptiči res tako redki v našem prostoru, saj ljudje, ki bi lahko posredovali takšno informacijo, verjetno ne opazujejo ptic s čolna sredi morja, ribiču pa je ptič enak ptiču. *Tome Davorin, 61000 Ljubljana, Jamova 66*

ČRNOKLJUNI VIHARNIK *Puffinus puffinus*

Dne 14.9.1986 sem med ribolovom na Debelem rtiču opazil veliko skupino ptic. Večina ptic je počivala na morju, nekatere so si čistile perje, druge so lovile ribe. Brž sem odhitel domov po daljnogled in priročnik. Z malo truda sem prepoznal gosta, črnokljunega viharika *Puffinus puffinus*. Po grobi oceni je jata štela približno 700 ptic. Z drugima dvema jatama, ki sta bili v bližini, do 1000 ptic. Ptice so bile do okolice zelo zaupljive, saj se niso menile za ribiške barke, ki so občasno plule skozi jato. RIBE so lovile na prav zanimiv način. S hitrimi zamahi kril, katerim je sledilo nizko drsenje, so oprezale za plenom, nato pa so, lahko bi rekel, kar čofnile v vodo. Potopile so pa le glavo in vrat. Zgornja stran je enotno temna, spodnja bela, kljun črn. Z daljnogledom so bile lepo vidne nosne cevke. Morda

je bil njihov prihod v zvezi s sardeletami, mladimi sardelami, ki jih je bilo v teh tednih v tržaškem zalivu ogromno, kot se ne pamni že vrsto let.

Slika, ki se mi je ponujala, je bila res impresivna. Morska površina je bila posuta s stotinami viharikov, ki so v poznem poletju dajali obali enkraten mik. *Miran Gjerkeš, 66280 Ankaran*

VELIKA BELA ČAPLJA *Casmerodius albus*

Dne 22.2.1986 sem bil s kolegom G. Palčičem v Škocjanskem zatoku. V toplem popoldanskem dnevu, ko sva preštevala race v zalivu, sva imela v ozadju priložnost opazovati dve veliki beli čaplji, ki sta nemirno čepeli ob nasipu. Dan kasneje je bila na tem mestu samo še ena. *Iztok Škornik, Krožna cesta 10, 66000 Koper.*

ŽLIČARKA *Platalea leucorodia*

Dne 22.5.1986 sem obiskal akumulacijo Pernica. Na zgornjem delu ribnika sem med številnimi sivimi čapljami opazil 6 juv. primerkov žličark, ki so v skupini počivale v plitvini. Ker se takšne priložnosti redkokdaj, sem naredil tudi posnetke s fotoaparatom. Nenadoma so se žličarke splašile in odletele na spodnji ribnik. Dne 25.5. sem jih ponovno videl na tem ribniku; ko sem jih opazoval, so brodirale v plitvi vodi in iskale hrano. Dne 27.5. pa sem jih opazoval v plitvinah zgornjega ribnika.

Naslednji dan sem ponovno obiskal Pernico, vendar žličark ni bilo opaziti, tudi v naslednjih dnevih se niso več pojavile. Torej so se žličarke na ribnikih v Pernici zadrževale vsaj 6 dni.

*Franc Bračko
62000 Maribor, Gregorčičeva 27*

SIVA GOS *Anser anser*, NJIVSKA *A. fabalis*
in BELOČELA GOS *Anser albifrons*

Dne 9.3.1986 sva bila s kolegom G.Paličičem na poljih ob Škocjanskem zatoku, kjer sva iz velike razdalje, skoraj nepremično in čepe opazovala neznane gosi, ki so se pasle na polju. Kar nekaj časa sva potrebovala, da sva jih natančno preštela in determinirala, saj so se gosi nenehno premikale, dvigovale vratove in se skrivale ena za drugo. Tako sva preštela skupaj 43 gosi, od tega je bilo 39 sivih, 3 beločele in 1 njivska gos. Skozi daljnogled pa sva ugotovila še eno zanimivost, in sicer, da je ena od sivih gosi nosila rdeč vratni obroček z belo oznako, več pa nama ni uspelo videti kljub 20-kratni povečavi. *Iztok Škornik, Krožna cesta 10, 66000 Koper.*

BELOREPEC *Haliaeetus albicilla*

Dne 2.4.1986 sem se ves dan zadrževal na akumulacijskem jezeru na Ledavi na Goričkem. Na jezeru so se zadrževale številne race različni vrst, v plitvinah pa je mirno bredlo mnogo pobrežnikov ter si iskalo hrano. Za pomlad sorazmerno topel dan se je prevesil že v popoldan. Nenadoma se ptiči na jezeru vznemirijo in se preplašeno oglašajo se, v ogromni jati dvignejo v zrak. Takoj sem pomislil na ujedo in pogledal skozi daljnogled po jezeru. Nisem dolgo iskal odgovora; tega kar sem videl, skoraj verjeti nisem mogel. Nizko nad jezersko gladino je počasi drsel mladostni primerek belorepca. Nekje na sredi jezera se je z nogami bliskovito pognal v vodo, vendar je ostal brez plena. Nato se je z nekaj zamahi ogromnih peruti nekoliko dvignil in jadral proti zgornjemu delu jezera, natanko proti meni. Hitro sem pripravil fotoaparati in skrit med vrkami čakal na ugodni trenutek. Medtem je orel že spremenil smer, verjetno me je opazil in letel proti zahodnemu delu jezera, kamor mi je pogled zakrivalo mlado vrbovje. Kmalu sem ga zopet opazil, kako kroži nad zalivom na zahodni strani. Ko sem se napotil v tej smeri, se je orel nekoliko dvignil in počasi odjadral vzdolž jezera proti jugu. Uspel sem narediti le oddaljen posnetek, ostalo pa je nepozabno doživetje, ker belorepca ali postojne ne srečaš vsak dan. *Franc Bračko Maribor, Gregorčičeva 27*

PLANINSKI OREL *Aquila chrysaetos*

Dne 17.8.86 sem si v krasnem dopoldnevu z razgledanega stolpa na Stolpu na Pohorju ogledoval Dravsko dolino. Približno v svoji višini sem nad dolino zagledal krožečo ujedo. Ptica se je v zraku nekajkrat obrnila in pokazala bel rep s črnim robom. Nato je rahlo zložila peruti in se počasi približevala. Ob njenih spretnih manevrih sem videl svetli lisi na spodnji strani peruti. Tudi po zgornji strani je bila svetlejša od kanje. Pobrskal sem po Petersonovem priročniku, še enkrat pogledal ptico, ki je počasi izginila za bližnjim grebenom, in v beležko zapisal, da sem videl mladega planinskega orla *Aquila chrysaetos*. *Andrej Bibič Maribor, Osojnikova 7*

RDEČENOGA POSTOVKA *Falco vespertinus*

Dne 7.8.1986 sem na polju jugozahodno od ribnika Gradišče v Slovenskih goricah opazoval rdečenoge postovke. Že od daleč sem na drogu električne napeljave opazil silhueto postovke. Misleč, da je navadna postovka, sem nameraval že oditi dalje, vendar se mi je zdela preveč temna. Šele pogled skozi daljnogled mi je razjasnil dvom. *Franc Bračko 62000 Maribor, Gregorčičeva 27*

MALI DEŽEVNIK *Charadrius dubius*

25.marca se bil namenjen k zobozdravniku. Kot običajno sem se tudi tokrat namenil peš, po staremu pravilu pač, da si velja neprijetno opravilo prirediti v čimbolj prijetno. Od dopoldanskega sneženja se je nabralo nekaj centimetrov snega, več pa je bilo vode, zlasti na že jeseni zoranih njivah, kjer so med brazdami ostale kotanje. Z mostu čez novo avtocesto med Naklom in Strahinjem sem opazil jato galebov. V trenutku je bilo vse popoldansko početje zvrnjeno na glavo. Stekel sem domov po daljnogled in se s polja približal galebom. Naštel sem 130 rečnih galebov *Larus ridibundus*, od katerih je bil en samcat brez temne glave, torej spolno nezrel primerek. Med njimi sem ne brez veselja opazil dva siva galeba *Larus canus*. Ko sem se jim preveč približal, so se dvignili in zaokrožili nad mano. Tedaj sem opazil v zraku tudi dolgonogega spremljevalca galebje jate - črnorepega kljunača *Limosa limosa*.

Na tleh pa je ostalo še nekaj zanimivih ptic: mladostni rdečenogi martinček *Tringa totanus* in trije močvirski martinčki *Tringa glareola*. Precej sem si dal opraviti z deževniki, v katerih sem na vsak način, predvsem pa zavoljo zgodnjega datuma pojavljanja, hotel videti beločele deževnike. Toda bili so mali deževniki *Charadrius dubius*. Veliko je bilo tudi belih pastiric, šmarnic, prosnikov in malih cip. Ko se je znočilo, sem postavil dve mreži, da bi ujel katerega od petih deževnikov, ki so se razkropljeni povezovali z oglašanjem. Kljub temu da sem se pošteno namučil in namočil, čofotajoč po mokrem snegu in globokih mastnih brazdah, nisem ujel nobenega. Naslednje jutro ni bilo videti nobenega od včerajšnjih gostov, pa tudi vođa je poniknila in sneg je izdihnil.

Čez nekaj dni, v soboto 29.3.1986, pa mi je Gradovčev Joža povedal, da so na Savi že deževniki. So se vrnil na svoja prodišča hkrati s tistimi na polju? Če je tako, potem so to storili skoraj tri tedne prej kot dolgo vrsto let nazaj. Vsi zapisani datumi vrnitve se namreč sučejo okrog srede aprila. *Iztok Geister, 64202 Naklo, Pokopališka 13*

KOMATNI DEŽEVNIK *Charadrius hiaticula*

Če smo se v prejšnjem prispevku čudili zgodnjemu datumu vrnitve malega deževnika, tokrat lahko z zanimanjem pospremimo kasnega preletnika. 10.5.1986 je bil opazovan samec pri Dolenjem jezeru na Cerkniskem polju. Tekal je po lužastem kolovozu v zanj prav nič tipičnem prebivališču.

Isti dan sva z D. Šeretom na drugem koncu Cerkniskega jezera opazovala 5 primerkov pri nas bolj redkokdaj opazovanega komatnega deževnika *Charadrius hiaticula*. Bredli so po poplavljenem travniku blizu vasi Žerovnice. S teleskopom je bilo lepo videti oranžni kljun s črno konico, medtem ko so se oranžne noge videle že z navadnim daljnogledom. Proti pričakovanju so bili dokaj plašni. Kajpak sva trenutek, ko so se dvignili, pričakala pripravljena. Belina v perutih je prepoznavi pridalala piko na i.

Med opazovanjem deževnikov je mednje priletela jata 4 manjših prodnikov, ki

jih zaradi oddaljenosti nisva uspela prepoznati. Sploh sva ta dan videla na Dojicah veliko zanimivega: od samca kreheljca *Anas querquedula* v svatbenem perju do velike jate šestdesetih močvirskih martinčev *Tringa glareola*. Išoč rdečenogega martinca *Tringa totanus*, sva po enournem bređenju odkrila sredi Cerkniskega jezera kopno, o čemer pa več kdaj drugič. *Iztok Geister, 64202 Naklo Pokopališka 13*

PEŠČENEC *Calidris alba*

9.5.1986 sva s F. Janžekovičem na zgornjem ribniku v Pernici opazovala med jato štirinajstih močvirskih martinčev *Tringa glareola*, tri primerke različnih vrst prodnikov. Medtem ko sva malega *Calidris minuta* in temminckovega prodnika *Calidris temminckii* determinirala po belini v repu in obarvanosti ter prvega po značilnem V vzorcu na hrbtu, naju je tretji dodobra namučil.

Še najbolj je bil podoben spremenljivemu prodniku *Calidris alpina* v zimskem perju, vendar ni imel rahlo upognjenega kljuna, temveč raven. Prav tako je bil izredno svetel, spodnji del po popolnoma bel. Ko sva jih nekajkrat splašila, da bi videla še vzorec repa in trtice, sva padla v mulj, iz katerega sva se komaj rešila.

Naposled nama je uspelo ugotoviti tudi s pomočjo priročnika, za katero vrsto gre. Vedno, preden so prodniki sedli v mulj, so na široko razširili rep, kar je zadostovalo, da sva jasno videla temno progo, ki poteka sredi bele trtice in se konča v nekoliko temnejšem repu.

Franč Bračko
62000 Maribor, Gregorčičeva 27

MALI ŠKURH *Numenius phaeopus*

S kolegom F. Janžekovičem sva dne 23.4.1986 popisovala ornitofavno na akumulacijah v Pesniški dolini. Dan je bil oblačen in pihal je močan jugo, ura je bila že krepko čez poldne. Na zoranem polju tik ob akumulaciji Gradišče sva z daljnogledom odkrila dva dolgokljuna ptiča, ki sta iskala hrano sredi obširnega polja. Zaradi varovalne barve ju s prostim očesom ni bilo moč opaziti. Pri vsakem poskusu, da bi se ptičema približala in ju

determinirala, sta hitro odletela in se zopet spustila precej vstran. Naposled sta se verjetno naveličala nenehnega preganjanja in sta naju le pustila dovolj blizu. Tokrat sva na glavi jasno videla svetle in temne proge. Ni bilo dvoma, pred seboj sva imela dva primerka malega škurha. Na svojem dolgem potovanju proti severu sta se škurha tukaj ustavila le začasno. V Pesniški dolini je to doslej prvi znani podatek o pojavljanju malega škurha.

Dogodek pa nas uči še nekaj. Doslej smo polju predvsem spomladi posvetili premalo pozornosti. Imamo ogromne komplekse obdelovalnih polj, na katerih se selivke na svojem preletu vedno pogosteje ustavljajo, predvsem pobrežniki *Charadriiformes*. Najraje se zadržujejo ob površinah z vodo, ki se ob padavinah nabira na polju. Zato priložnostno opazujemo tudi obdelovalna polja in videli bomo marsikaj zanimivega. Franc Bračko, 62000 Maribor, Gregorčičeva 27

PROGASTOREPI KLJUNAČ *Limosa lapponica*

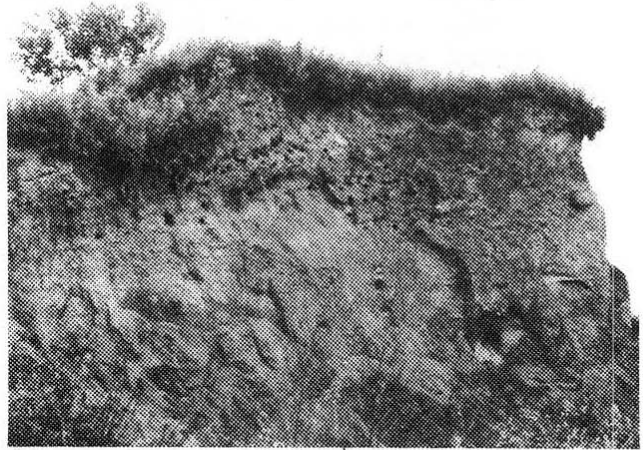
Dne 15.3.1986, ko sem se vračal iz opazovalnice, ves zadovoljen, saj sem ta dan naštel kar 10 vrst rac, sem nekaj metrov pred sabo splasil dva progastorepa kljunača, ki sta čepela v mulju ob železniški progi. To je bilo moje prvo srečanje s to zanimivo ptico. Iztok Škornik, Krožna cesta 10, 66000 Koper.

BREGULJKA *Riparia riparia*

V deževnem vremenu sva z B. Štumbergerjem prepešala desni breg Drave ob akumulacijskem jezeru pri Varaždinu. Kar preveč vode je bilo ta dan v strugi Drave, da bi videla vse, kar sva pričakovala. Na nasipu so še največ pozornosti pritegovale rumene pastirice *Motacilla flava*. Na preletu je bilo okrog 50 pripadnic nominatne podvrste. Še datum, da ne pozabim 17.5.1986.

Ker preletnikov ni bilo veliko, sva poslej vso pozornost posvetila breguljkam *Riparia riparia*. Na obsežnem gramozokopnem področju sva namreč videla precej možnosti za gnezdenje te v Sloveniji že zelo redke gnezdilke.

Pregledala sva nekaj gramoznih osamelecev, toda kakšnih vidnih znamenj aktivnega ali preteklega gnezdenja nisva opazila. V daljavi se je ponujala še zadnja možnost, klobučasto izoblikovan osamelec, okrog katerega je Borut z daljnogledom opazil spreletavajoče se breguljke. Odpeljala sva se naokrog in se domnevno gnezdišču približala z nasprotno, lažje dostopne smeri ob cesti Varaždin-Zagreb. Tu je bilo potrebno prekoračiti le zorano njivo in znašla sva se ob najbolj nenavadnem gnezdišču, kar sem jih kdaj videl. Tako izjemno doživetje v tako banalnem okolju, je bila moja prva misel, ko sva se približala tej 5 metrov visoki steni

iz mešanice gramozja in ilovice. Stena na robu z vodo zalite še vedno izkoriščane gramoznice je bila seveda delo človeških rok. Po bogve kakšnem naključju jo je izoblikoval bagerist, še večje naključje pa je, da se je ohranila. Morda je naključju botroval kakšen lastniški spor ali podobna prestižna obrobnost, gotovo je le eno, z namenom, da bodo tod gnezstile breguljke, ta poseg zanesljivo ni bil opravljen. Kaže pa, kako malo napora je včasih potrebno za ohranitev po naši krivdi izginjajočih vrst. Ker je le sem ter tja priletela kakšna breguljka in, ne meneč se za naju, izginila v gnezdilnem rovu, sva sklepala, da valijo. V steni sva naštel 147 gnezdilnih rogov! Težko je bilo zvečer zaspati, saj je bila misel na kolonijo breguljk preveč vznemirljiva. Še posebno nepomirljiva pa je misel, da je usoda tako čudovite gnezditvene kolonije redke vrste ptice v deželi tisoč in enega predpisa vendarle v rokah nekega bagerista. Naj vsi bageristi postanejo ornitologi! Iztok Geister, 64202 Naklo, Pokopališka 13

MESTNA LASTOVKA *Delichon urbica*

Pri popisovanju ptičev doline Dragonje sva z D.Šeretom 18.3.1986 ob smetišču, dober kilometer od vasi Dragonja, opazovala sedem mestnih lastovk. Rano opazovanje je prispevek k fenologiji te vrste. *Janez Gregori, Podkoren 72, 64280 Kranjska gora*

KOS *Turdus merula*

30.11.1986 dopoldne sva z očetom našla v Kranju poginulega kosa *Turdus merula* delnega albina. Bil je letošnji mladič. Imel je bela peresa, ki so bila pomešana med črnimi predvsem na glavi in vratu, pa tudi na perutih in jurici. Belo pero je imel tudi med krmilnimi peresi. Ptič je ležal na uličnem robniku v Vrečkovi ulici in je verjetno poginil zaradi rane na desni strani vratu. *Andrej Kurjillo, 64000 Kranj, Vrečkova 5*

SIVA PASTIRICA *Motacilla cinerea*

13.12.1986 sem se na poti v Novo Gorico kampr sem se namenil preko Sovodnja in čez cerkljanske hribe, ustavil v Hotavljan ob sotočju Kopačnice s Poljansko Soro. Ko sem s tankajšnjega mostu oprezal za povodnim kosom, sem zaslišal nad sabo znano oglašanje. Preletela me je siva pastirica *Motacilla cinerea*, ki je očitno prezimovala.

Veselje ob tem nenadejanem srečanju lahko primerjam z radostjo ob odkritju te hribovske vrste pastirice v Slovenskem primorju ob Rižani. Takrat, bilo je 3.6.1980, sem s Črnega kala prek flišnih hrbtov za Brezovico pripešal k izviru Rižane blizu Hrastovelj. Rižana je tankajšnji apnenec preoblikovala v velike kopaste balvane, mednje pa izlizala ovinkasto korito. V plitvih lužah in zalivih je zastajala zmlakužena voda. Res, povsem mediteransko zgoščena atmosfera! Kdo bi tu pričakoval ptico hitrih in iskrivih, šumno poskajajočih gorskih potokov? Par sivih pastiric je razburjeno poplesaval in se zaskrbljeno oglašal. *Iztok Geister 64202 Naklo, Pokopališka pot 13*

PROSNIK *Saxicola torquata*

Leta 1986 se je snežna odeja spričo nizkih predpomladanskih temperatur zadržala neobičajno dolgo. Če je za cikovte in taščice sneg običajna dobrodošlica, so je bile v tem letu deležne tudi bele pastirice, ki so se pojavile v Naklem že zelo zgodaj, okrog 10. marca. Prosniki in šmarnice, ki kronološko gledano, ujamejo le še zadnje zaplate snega, pa so bili tokrat prisiljeni iskati redke krpe kopnega.

16. marca je bil mrzel, vetroven zimski dan. Četrta metra pomrznjenega snega, ki se v vetru kljub soncu ni prav nič topil, je opredeljevalo preživetju vse prej kot naklonjene razmere, v katere so se ta dan vrnili prosniki. Zadrževali so se na poljih ob rekah in potokih in na prisojnih poševninah ob cestah, koder so se že kazala še speča tla. S pastiricami in ščinkavci so iskali hrano tudi po cestiščih, ki v takih okoliščinah predstavljajo vablivo prehranjevališče, pa tudi zahrbtno past.

Naključje je hotelo, da sem se ta dan popoldan peljal z osebnim avtomobilom po stari cesti iz Naklega v Ljubljano na ogled retrogardističnega spektakla Krst pod Triglavom. Od Naklega do Kranja sem naštel 12, od Kranja do Ljubljane pa 34 prosnikov. Ker so prosniki posedali predvsem na steblikah obcestnih plevelov, te pa sem dobro videl zlasti na poševni desnega voznega pasu, domnevam, da sem lahko prosnike, ki so posedali na levi strani, tudi prezrl. Nemalo ptic je bilo tudi povoženih, tako, da lahko z gotovostjo rečem, da je bilo ta dan na 30 kilometrih ceste precej več kot 46 prosnikov.

Najbrž ni drug nihče v nabito polni dvorani Cankarjevega doma doživel tako skladnega zimsko himničnega Uvoda h Krstu.

Kaj se je zgodilo s prosniki? So preživeli? Za te ob cestah nisem prepričan, toda oni ob rekah zagotovo,

Iztok Geister, 64202 Naklo, Pokopališka 13

Kazalo VII letnika (1986) Table of contents of Volume VII (1986)

IMENSKO KAZALO - ČLANKI

- Anon.: Odlok o razglasitvi ribnikov v dolini Drage pri Igu za naravno znamenitost, št.29, str.47
- Bračko, F.: Naglo upadanje številčnosti zlatovranke *Coracias garrulus* v Sloveniji, št.30, str.49
- Cerar, M.: Poročilo iz Zgornje Savinjske doline, št.29, str.35
- Dovečar, D.: Sestoj gnezdilka v Sadovnjaku v Morju pri Framu, št.30, str.57
- Dovič, J.: Trajnost jate pri dolgorepki *Aegithalos caudatus*, št.27-28, str.9
- DZOPPS: Protest zoper gradnjo hidroelektrarn na reki Muri, št.27-28, str.22
- Geister, I.: Smernice za urejanje prostora v Sečoveljskih solinah, št.27-28, str.22
- Letna skupščina za leto 1985, št.27-28, str.23
- O pravilnem otroku, št.29, str.45
- Nekaj za izpolnjevanje polnega, št.29, str.46
- Dodatek k članu D. Tometa: Cerkev pribežališče za sove, št.30, str.55
- Izvršilni odbor: Društveni program za leto 1986, št.27-28, str.24
- Janžekovič, F.: Pojavljanje velike bele čaplje *Egretta alba* na Dravi med Ptujem in Ormožem
- Lukač, G.: Vpliv hladne zime na populacijo brškinke *Cisticola juncidis* na Vranskem jezeru, št.27-28, str.10
- Matvejev, S.D.: Migrations of Birds of Eastern Europe and Northern Asia (prikaz knjige), št.27-28, str.21
- Mozetič, B., I. Škornik: Rečni galeb *Larus ridibundus* gnezdi v Sečoveljskih solinah št.29, str.31
- Ota, D.: Ornitološki izlet v Beneško laguno, št.27-28, str.11
- Polak, S.: Izlet v Rakov Škocjan, št.27-28, str.23
- Sovinc, A.: Zimski ornitološki atlas Slovenije 1982/83 in 1983/84, št.27-28, str.3
- Ribniki v dolini Drage pri Igu še vedno niso zavarovani, št.27-28, str.22
- Šere, D.: Finančno poročilo za leto 1985, št.27-28, str.23
- Najdbe: Rjavi srakoper *Lanius collurio*, št.29, str.25
- Novi podatki o gnezdenju pinože *Fringilla montifringilla* v Sloveniji, št.29, str.33
- Prenočevanje mlinarčkov *Sylvia curruca* v vrbovju, št.30, str.56
- Škornik, I., B. Mozetič: Rečni galeb *Larus ridibundus* gnezdi v Sečoveljskih solinah, št.29, str.31
- "Pel mel in lattino", št.29, str.46
- Tome, D.: Daljnogled, svinčnik, papir in še kaj, št.27-28, str.1
- Nekaj za dopnilo, št.29, str.47
- Cerkev-pribežališče za ptice, št.30, str.53

IMENSKO KAZALO - IZ ORNITOLOŠKE BELEŽNICE

Bibič, A.: Planinski orel *Aquila chrysaetos* 30/59

Bračko, F.: Rdečegrli slapnik *Gavia arctica* 29/36, Tatarska žvižgalka *Netta rufina* 29/38, Črnonoga rjavka *Aythya marila* 29/39, Ribji orel *Pandion haliaetus*, Rjavi škarnik *Milvus milvus* 29/39, Veliki škurh *Numenius arquata* 29/41, Srednji detel *Dendrocopos medius* 29/43, Žličarka *Platalea leucorodia* 30/58, Belorepec *Haliaeetus albicilla* 30/59, Rdečenoga postovka *Falco vespertinus* 30/59, Peščenec *Calidris alba* 30/60, Mali škurh *Numenius phaeopus* 30/60.

Geister, I.: Mali deževnik *Charadrius dubius* 30/60, Komatni deževnik *Charadrius hiaticula* 30/60, Breguljka *Riparia riparia* 30/60, Siva pastirica *Motacilla cinerea* 30/62, Prosnik *Saxicola torquata* 30/62.

Gjerkeš, M.: Morska sraka *Hemantopus ostralegus* 29/40, Črnokljuni viharik *Puffinus puffinus* 30/58.

Gregori, J.: Mestna lastovka *Delichon urbica* 30/62.

Grošelj, P.: Severni slapnik *Gavia arctica* 27-28/13, Veliki slavec *Luscinia luscinia* 27-28/18, Laponski ostroglež *Calcarius lapponicus* 27-28/20.

Janžekovič, F.: Rumenokljuni slapnik *Gavia adamsii* 27-28/13, Žličarka *Platalea leucorodia* 29/38, Progastorepi kljunač *Limosa lapponica* 29/41, Morski galeb *Larus marinus* 29/40, Mali ~~mala~~ *Ficedula parva* 29/44, Črnogoga čigra *Gelochelidon nilotica* 29/42.

Kazmierczak, K.: Kričava čigra *Sterna sandvicensis* 27-28/17, Velika bela čaplja *Egretta alba* 27-28/13, Mala tukalica *Porzana parva* 29/40.

Kurillo, A.: Kos *Turdus merula* 30/62

Kurillo, J.: Priba *Vanellus vanellus* 27-28/14, Rečni galeb *Larus ridibundus* 27-28/17, Prosnik *Saxicola troquata* 29/19.

Luskovec, V.: Labod grbec *Cygnus olor* 27-28/14, Bela štoklja *Ciconia ciconia* 29/37.

Sovinc, A.: Črnoglavka *Sylvia atricapilla* 27-28/19, Brglez *Sitta europea* 27-28/20.

Šere, D.: Rjavovrati ponirek *Podiceps griseigena* 29/36, Mala bobnarica *Ixobrychus minutus* 29/17, Bela štoklja *Ciconia ciconia* 29/37, Rdečenoga postovka *Falco vespertinus* 29/39, Grahasta tukalica *Porzana porzana* 29/39, Kosec *Crex crex* 29/40, Komatar *Turdus torquatus* 29/43, Navadni kobiličar *Locustella naevia* 29/43, Srpična trstnica *Acrocephalus scirpaceus* 29/44.

Škornik, I.: Velika bela čaplja *Egretta alba* 30/58, Gosi *Anser* 30/59, Progastorepi kljunač *Limosa lapponica* 30/61.

Štumberger, B.: Duplinska gos *Tadorna tadorna* 29/38.

Vogrin, M.: Togotnik *Philomachus pugnax* 27-28/15, Črnorepi kljunač *Limosa limosa* 27-28/15, Mali škurh *Numenius phaeopus* 27-28/16, Jezerski martinec *Tringa stagnatilis* 27-28/16, Sprednji detel *Dendrocyopus medius* 27-28/18, Vriskarica *Anthus spinoletta* 27-28/18, Vinski drozg *Turdus iliacus* 27-28/19, Trstni strnad *Emberiza schoeniclus* 27-28/20, Mala bobnarica *Ixobrychus minutus* 29/37, Velika bela čaplja *Egretta alba* 29/32, Rdečenoga postovka *Falco vespertinus* 29/39, Navadna prosenka *Pluvialis apricaria* 29/40, Mali prodnik *Calidris minuta* 29/41, Jezerski martinec *Tringa stagnatilis* 29/41, Mali galeb *Larus minutus* 29/40, Navadna čigra *Sterna hirundo* 29/42, Beloperuta čigra *Chlidonias leucoptera* 29/42, Belolična čigra *Chlidonias hybrida* 29/42, Vriskarica *Anthus spinoletta* 29/43, Navadni vrtnik *Hippolais icterina* 29/44.

Vrhovnik, D.: Siva čaplja *Ardea cinerea* 27-28/14, Kratkokljuna gos *Anser brachyrhynchos* 27-28/14, Togotnik *Philomachus pugnax* 27-28/15, Vriskarica *Anthus spinoletta* 27-28/18.

Tome, D.: Črnokljuni viharik *Puffinus puffinus* 30/58.

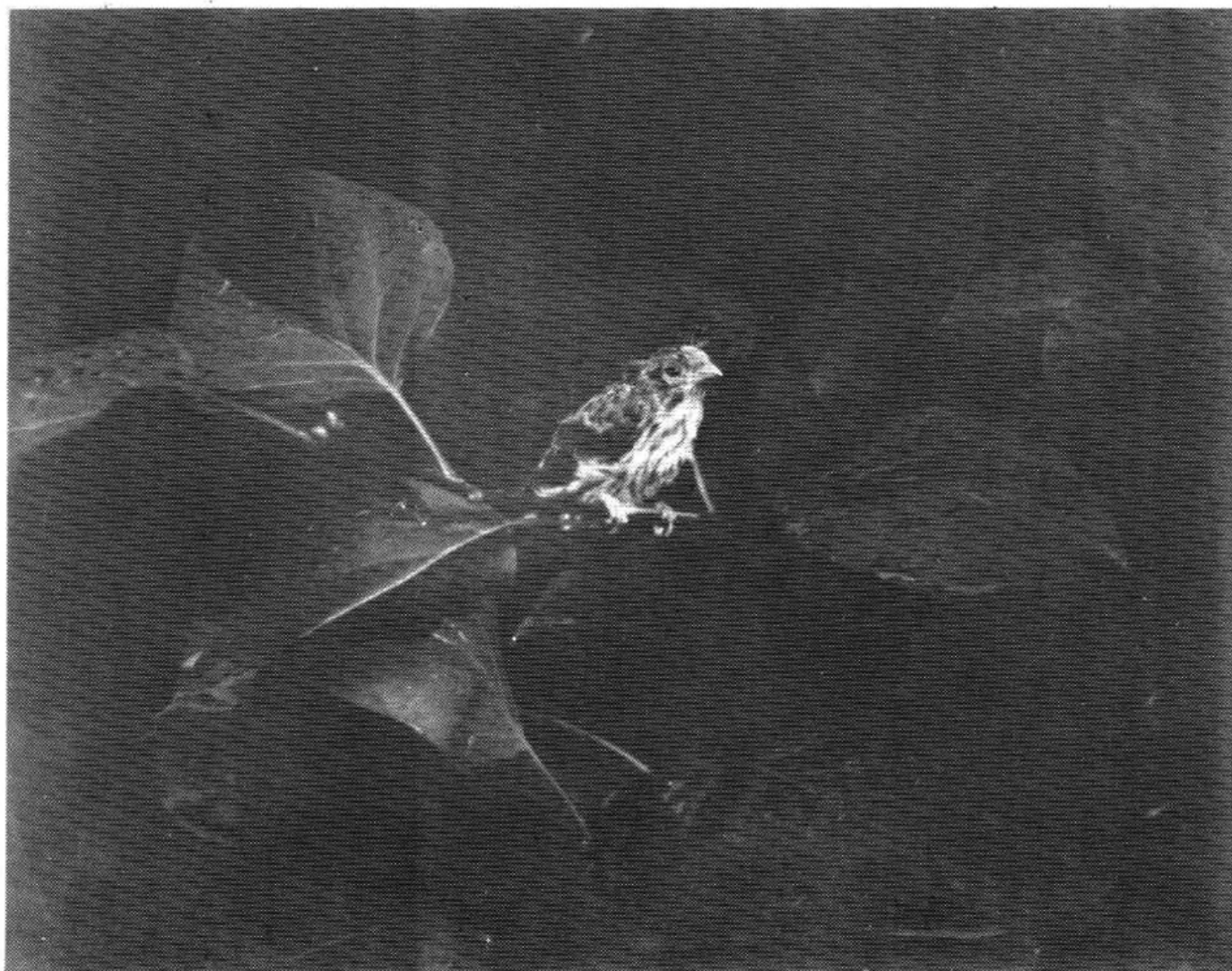
Foto trenutek Camera eye's view

GRILČEK *Serinus serinus* foto Andrej Sovinc

Fotografiran je bil v prvi polovici avgusta na vrtu v naselju v Podljubelju z aparatom EXA z 50 mm objektivom.

Tega poletnega dne se je nebo kljub zgodnji popoldanski uri naenkrat stemnilo. Nekje iz bohinjskega kota je pridivjala nevihta, vendar tako, kot je hitro prišla, se je kmalu zapodila naprej, ostali so le njeni sledovi, grozeči temni oblaki. Prenehalo je deževati, veter se je umiril, zjasnilo pa se vendarle ni, le posamezni sončni žarki so se uspeli prebiti skozi oblačno nebo. Ozek snop sončnih žarkov je padel na mladega grlička, ki je bil med neurjem padel iz gnezda; snop žarkov je bil v resnici tako ozek, da ni osvetlil niti cele veje grma, na katerega je padel mladič, zato je ostalo ozadje temno, kar skupaj z deževnimi kapljami na listih grma ohranja enkratno impresijo poletne nevihte.

Andrej Sovic
61000 Ljubljana, Cesta VII.korpusa 76

VSEBINA

CONTENTS

Naglo upadanje številčnosti zlatovranke <i>Coracias garrulus</i> v Sloveniji	49	Rapid population decrease of Roller <i>Coracias garrulus</i> in Slovenia
Cerkev - pribežališče za sove?	53	Churches - sanctuaries for owls?
Skrivnostna fotografija	55	Mystery photograph
Prenočevanje mlinarčka <i>Sylvia curruca</i> v vrbovju	56	Nighting of Lesser Whitethroat <i>Sylvia curruca</i> in willow bushes
Sestoj gnezdik v sadovnjaku v Morju pri Framu	57	Community of breeders in an orchard at Morje near Fram
Iz ornitološke beležnice: <i>Puffinus puffinus</i> , <i>Casmerodius albus</i> , <i>Platalea leucorodia</i> , <i>Anser</i> , <i>Haliaeetus</i> <i>albicilla</i> , <i>Aquila chrysaetos</i> , <i>Falco vespertinus</i> , <i>Charadrius dubius</i> , <i>Charadrius</i> <i>hiaticula</i> , <i>Calidris alba</i> , <i>Numenius phaeopus</i> , <i>Limosa lapponica</i> , <i>Riparia riparia</i> , <i>Delichon urbica</i> , <i>Turdus merula</i> , <i>Motacilla cinerea</i> , <i>Saxicola torquata</i> .	58	From the ornithological notebook:
Kazalo VII letnika (1986)	63	Table of contents of Volume VII (1986)

SLOVENIJA – JUGOSLAVIJA